

Національна академія наук України
Інститут економіки промисловості

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО РОЗРОБЛЕННЯ ПРОГРАМИ
ВІДНОВЛЕННЯ ТА МОДЕРНІЗАЦІЇ
ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ**

2014

АНОТАЦІЯ

Методичні рекомендації, що подаються, містять концептуальні та методичні положення, включаючи табульовані форми подання вихідної інформації та результатів розроблення програми відновлення та модернізації вугільної промисловості України.

Рекомендації призначаються для використання органами виконавчої влади при розробленні відповідної програми.

Рекомендації підготували: академік НАН України О.І. Амоша, канд. екон. наук Л.Л. Стариченко (відповідальний виконавець), канд. техн. наук Д.Ю. Череватський, д-р екон. наук Ю.З. Драчук, магістр О.С. Сердюк.

ЗМІСТ

	стор.
Вступ.....	3
1. Концептуальні положення.....	4
2. Методичні положення.....	12
Резюме.....	18
Література.....	19
Додаток: Форми подання вихідної інформації та результатів розроблення програми.....	20

ВСТУП

Дані методичні рекомендації розроблено відповідно до постанови Президії Національної академії наук України від 10.09.2014 р. № 183 «Про організацію участі НАН України у відновленні інфраструктури та відбудові виробничої сфери Донбасу» (який зазнав руйнувань і пошкоджень унаслідок військового конфлікту у регіоні).

Метою рекомендацій є методичне забезпечення розроблення програми відновлення та модернізації вугільної галузі.

Зважаючи на те, що у вугільній промисловості ще раніше накопичилося багато проблем щодо ефективного функціонування вугледобувних підприємств, причому як у Донецькому, так і у Львівсько-Волинському басейнах, поданими рекомендаціями передбачається розроблення довгострокової програми стосовно всієї вугільної галузі країни у контексті перспектив її реструктуризації та реформування.

Рекомендації розроблено з використанням раніше проведених досліджень, результати яких висвітлено, зокрема, у публікаціях [1-4].

1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Сучасний стан галузі

В Україні основними постачальниками вугільної продукції як сировини для виробництва коксу і металу та як палива для виробництва електроенергії є підприємства Донбасу. Їхня частка у загальному обсязі видобутку вугілля в країні становить понад 95%, у тому числі Донецької області – 40%, Луганської області – 35% і Дніпропетровської області – 20%; ще біля 5% видобувається у Львівсько-Волинському басейні.

Донбас належить до найстаріших вугільних басейнів у світі і характеризується вельми складними гірничо-геологічними умовами. Біля 80% усіх промислових запасів вугілля басейну зосереджено в пластах потужністю до 1,2 м, як правило, дуже газоносних, часто небезпечних за раптовими викидами вугілля і газу, схильних до самозаймання. Такі пласти у більшості країн не розробляються через відсутність ефективних засобів та дорожнечу. Середня глибина розробки вугільних родовищ Донбасу становить понад 700 м і досягає на ряді шахт 1400 м. Шахтний фонд – зношений і застарілий за технічним рівнем. Продуктивність праці на донецьких шахтах у 4-6 разів нижча, ніж на шахтах Росії, Польщі, Німеччини.

Вугілля Донбасу характеризується, за винятком лише окремих шахт, низькою якістю, зокрема високим вмістом сірки, що суттєво обмежує попит на нього в умовах зростаючих вимог до якості металу й відповідно коксу та екологічних вимог до використання палива.

Аналогічними несприятливими умовами розробки вугільних родовищ характеризується також Львівсько-Волинський басейн.

Зважаючи на зазначені обставини, в Україні відразу після набуття нею незалежності стала здійснюватися, спочатку стихійна, а потім упорядкована,

реструктуризація вугільної промисловості. Було передано на закриття, переважно у 1990-х роках, 94 шахти; 38 шахт з найбільш сприятливими природними умовами і відносно високим технічним рівнем приватизовано або надано в оренду чи концесію; наразі 93 шахти перебувають у державній власності і отримують державну фінансову підтримку, покриваючи виручкою від продажу вугільної продукції лише третину витрат на її виробництво.

Намагання попередніх урядів підтримувати «на плаву» велику кількість малопродуктивних глибоко збиткових шахт за рахунок «розмазування» на всіх виділених дотацій при обмеженому субсидуванні технічного переоснащення навіть тих шахт, що могли стати беззбитковими, призвело до неефективного використання бюджетних коштів і в підсумку до деградації державного сектора галузі.

За останні 4 роки без істотного збільшення видобутку вугілля субсидування державного сектора галузі збільшилось майже у два рази і досягло 14 млрд грн, що в 1,5 рази перевищує бюджетні витрати на охорону здоров'я в країні; водночас так само збільшилася кредиторська заборгованість державних вугледобувних підприємств, склавши 19 млрд грн, що приблизно дорівнює вартості річного обсягу виробленої продукції. Фактично усі державні вугільні підприємства є банкрутами і від юридичного визнання їх такими рятує лише введений у галузі мораторій на банкрутство.

Недержавний сектор вугільної промисловості, переважна більшість шахт якого інтегрована у міжгалузеві (енергетичну, металургійні) корпорації, не отримуючи державної фінансової підтримки, функціонує загалом відносно стабільно і має перспективи подальшого розвитку.

У 2013 р. державні шахти, становлячи 70% усіх діючих шахт країни, видобули 30% загального обсягу вугілля, а недержавні шахти (30%) – 70% вугілля. Крім того, за експертними оцінками, до 1,5-3,0% від врахованого обсягу вугілля видобуто у нелегальних дрібних копальнях («копанках») без

дотримання будь-яких правових норм. Дієвих заходів щодо призупинення цього кримінального по суті «бізнесу» дотепер не було вжито.

Внаслідок військових дій у Донбасі у 2014 р. значна частина шахт припинила виробничу діяльність. Станом на середину вересня не діяли 74 шахти із 119 (62%), у тому числі в державному секторі – 64 шахти з 81 (79%) і в недержавному секторі – 10 шахт з 38 (26%). Багато шахт зазнали руйнувань комплексів поверхні, ряд шахт затоплено. Разом з тим продовжувалось видобування вугілля з нелегальних «копанок».

1.2 Світовий досвід

У старих вугільних басейнах зі складними умовами у європейських країнах видобування кам'яного вугілля вже припинено (Бельгія, Нідерланди, Ірландія, Португалія, Франція) або згортається (Німеччина, Велика Британія, Іспанія). У постсоціалістичних країнах здійснюється реструктуризація та реформування (у тому числі корпоратизація та приватизація підприємств) вугільної промисловості з метою подолання її збитковості. Зокрема, в Казахстані та Росії завдяки цим заходам видобування вугілля вже стало економічно вигідним, прибутковим бізнесом.

1.3 Пропозиції

Відновлення зруйнованих, пошкоджених шахт потребує певного часу і значних коштів. Логічним видається відновлення шахт на сучасній основі, з використанням новітніх техніко-технологічних рішень, що однак може істотно збільшити вартість відновлюваних робіт. Тому це слід визнати безумовно доцільним для найбільш потужних перспективних шахт. Шахти ж найменш продуктивні й безперспективні щодо їх рентабельності, відновлювати взагалі недоцільно. Вирішення цієї проблеми має бути економічно обґрунтованим і соціально виваженим.

Зважаючи на загальний стан вугільної промисловості, слід ставити завдання не про просте її відтворення у форматі, що склався в минулому, а

про радикальну організаційно-економічну та техніко-технологічну модернізацію з орієнтацією на досягнення беззбитковості галузі. Для цього необхідні такі заходи.

1.3.1. Передусім треба передбачити виведення з експлуатації найбільш збиткових, занедбаних шахт, у першу чергу – з числа зруйнованих і затоплених, які потребують значних витрат на відновлення, а в подальшому – значних дотацій. За орієнтовними експертними оцінками – це 50-60 шахт. Але одночасне закриття такої кількості шахт є проблематичним з різних міркувань: соціальних, енергетичної безпеки країни, фінансових можливостей. Цей процес має зайняти 7-10 років.

Частину (приблизно половину) зазначених шахт доцільно перевести у режим консервації: одні з них з перетворенням на водовідкачувальні станції – у разі потреби за гідрогеологічними висновками, другі – з метою тимчасового заощадження коштів на їх ліквідацію, треті – для збереження можливості подальшої реконструкції з виведенням на беззбиткову роботу. Складені попередні переліки шахт, що підлягають виведенню з експлуатації (консервації, ліквідації), доцільно щороку коригувати, виходячи з реального стану шахт, створюючи таким чином конкурентні стимули для шахт щодо їх збереження або включення до числа діючих, тобто змагання за право на існування.

1.3.2. Стосовно державних шахт, що залишаються в експлуатації, необхідно забезпечити їх тимчасове (до технічної модернізації) дотування у повному обсязі (а не на рівні нинішніх 60-85% від потреб, включаючи капітальні дотації на просте відтворення виробничих потужностей) і збільшити субсидування технічного переоснащення (розширеного відтворення) на конкурсних засадах за умови подальшого скасування або істотного зменшення поточних дотацій. Відповідно слід суттєво удосконалити систему державної підтримки (субсидування) вугледобувних підприємств з наданням їй стимулюючого характеру, зокрема, шляхом

визначення по кожній шахті обсягів дотування на декілька (до 3-5) років наперед.

1.3.3. Потребує реформування організаційно-економічна структура державного сектора вугільної промисловості з орієнтацією на створення у ньому ринкового конкурентного середовища.

Існуючі державні унітарні вугледобувні підприємства слід укрупнити і корпоратизувати з наданням шахтам (шахтоуправлінням) у їх складі статусу дочірніх підприємств. Така реорганізація має підвищити економічну самостійність та відповідальність підприємств і водночас спростити процедури їх подальшого можливого роздержавлення.

На галузевому рівні на базі відповідних підрозділів Міністерства енергетики та вугільної промисловості доцільно створити державну акціонерну вугільну компанію, передавши їй функції безпосереднього управління підприємствами. Можливо, є сенс розглянути також інший варіант – створення на базі існуючих підприємств регіональних державних акціонерних компаній на рівні областей. В цьому разі, наприклад, їм має виділятися на ряд років наперед загальна сума державного фінансування і надаватися право самостійно розподіляти цю суму за напрямками використання (дотування, субсидування технічного переоснащення і реконструкції, фінансування виведення з експлуатації тощо), тобто значною мірою самостійно проводити політику стосовно державного сектора вугільної галузі.

1.3.4. Необхідно здійснити лібералізацію ринку вугільної продукції із скасуванням так званого оптового ринку вугілля, як це й передбачалося прийнятою у 2010 р. програмою реформ, шляхом переходу до укладення прямих договорів (контрактів) між виробниками і споживачами вугільної продукції та впровадження біржової (аукціонної) торгівлі вугіллям. При цьому нинішнього оператора оптового ринку вугілля – державне підприємство «Вугілля України» доцільно не ліквідувати, як намічалось раніше, а перетворити на консалтинговий центр у складі державної

акціонерної компанії або як самостійну установу з функціями моніторингу та прогнозування ринку вугільної продукції, відповідного інформаційного забезпечення органів влади та підприємств, розробки пропозицій щодо захисту внутрішнього вугільного ринку, посередництва в укладанні договорів (контрактів) між виробниками та споживачами вугілля та ін.

1.3.5. Необхідно продовжити роздержавлення вугільної промисловості шляхом приватизації або передачі в концесію чи оренду державних вугледобувних підприємств. При цьому слід відмовитися від «кампанійщини» і здійснювати ці процеси в міру попиту, удосконаливши існуючу нормативно-правову базу.

Водночас слід сприяти поширенню накопиченого певного позитивного досвіду спільної розробки вугільних родовищ державними і приватними підприємствами, а також інших форм державно-приватного партнерства.

1.3.6. Недержавний сектор вугільної промисловості, який загалом успішно функціонує у ринковому середовищі, не потребує термінового і кардинального реформування. Разом з тим слід вжити рішучих заходів щодо припинення або легалізації несанкціонованого видобутку вугілля з так званих «копанок».

1.3.7. У сфері техніко-технологічної модернізації вугільної промисловості треба не тільки впроваджувати існуючу сучасну високопродуктивну техніку і передові технології, але й працювати над створенням і використанням принципово нових засобів виймання вугілля в унікальних за складністю умовах українських родовищ, що з часом можуть бути затребуваними й на світовому ринку. Слід розглянути питання щодо створення спільного, за участі держави та приватного бізнесу на умовах державно-приватного партнерства, інноваційного (венчурного) фонду з відповідними механізмами комерціалізації науково-технічних розробок.

1.3.8. Радикальна модернізація вугільної промисловості буде пов'язана, безумовно, зі значним скороченням зайнятого в галузі персоналу. Необхідно удосконалити діюче законодавство щодо соціального захисту працівників,

що вивільняються, з урахуванням досвіду Німеччини, Великобританії, Польщі, та розробити і реалізувати дієві заходи щодо створення нових робочих місць у депресивних шахтарських регіонах з використанням державних і приватних інвестиційних ресурсів.

1.3.9. Визначаючи вугільну промисловість певним гарантом енергетичної безпеки країни, треба однак відмовитися від ще поширеної серед фахівців орієнтації на максимальне забезпечення вітчизняної економіки власним вугіллям, віддавши пріоритет досягненню беззбитковості вугільної галузі. Імпорт якісного і за прийнятною ціною вугілля, який вже й зараз становить відчутну частку паливно-енергетичного балансу, має стати суттєвою складовою енергетичної політики, для чого слід розвивати відповідну інфраструктуру (глибоководні порти, тощо).

1.3.10. Прискореному й успішному здійсненню радикальної та багатопланової модернізації паливно-енергетичного комплексу і в тому числі вугільної промисловості України могла би суттєво посприяти матеріальна й інтелектуальна допомога європейської спільноти. Конкретні сфери та форми такої допомоги мають бути визначені в процесі розробки відповідної програми.

1.3.11 Реальними видаються такі терміни виконання основних етапів відновлення та модернізації вугільної промисловості:

- 1) відновлення зруйнованих і пошкоджених шахт – без реконструкції – 2015 р., з реконструкцією – 2016 р.;
- 2) впровадження удосконаленої системи державної підтримки (субсидування) вугледобувних підприємств – 2016 р.
- 3) впровадження удосконаленої системи соціального захисту працівників, що вивільняються внаслідок реструктуризації та модернізації галузі – 2016 р.;

4) реформування організаційно-економічної структури державного сектору галузі (корпоратизація вугледобувних підприємств, створення державної акціонерної вугільної компанії) – 2016 р.;

5) лібералізація вугільного ринку (перехід до укладення прямих контрактів між виробниками і споживачами вугільної продукції, впровадження біржової торгівлі вугіллям) – 2017 р.;

6) створення галузевого інноваційно-венчурного фонду за участю держави та приватного бізнесу – 2018 р.;

7) реструктуризація галузі –
консервація збиткових шахт – до 2020 р.
ліквідація збиткових шахт – до 2025.;

8) приватизація, передача в концесію або оренду державних шахт – до 2025 р.;

9) припинення дотування (державної підтримки за собівартістю продукції) вугледобувних підприємств – до 2027 р.;

10) припинення усіх форм систематичного субсидування (державної підтримки) вугледобувних підприємств – 2030 р.

2. МЕТОДИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

2.1 Загальна частина

2.1.1. Програма відновлення та модернізації вугільної промисловості (далі-програма) розробляється, виходячи з викладених вище концептуальних положень, на період до 2021 року, який має стати певним рубежем на шляху до беззбитковості галузі в результаті здійснення на цей час основної частини заходів щодо її реструктуризації та реформування.

2.1.2. Програма формується з орієнтацією на збереження цілісності вугільної галузі країни, господарські зв'язки підприємств якої з підприємствами інших галузей (постачальниками, споживачами) не мають регіональних обмежень.

У разі надання окремим районам Донецької та Луганської областей якогось особливого статусу, на базі існуючих у цих районах державних підприємств може бути створено одну або дві окремі регіональні структури (наприклад, вугільні компанії) з дещо розширеними правами регулювання господарської діяльності підприємств у своєму складі, зокрема, з правом самостійного розподілу виділеного державою фінансування за напрямками і підприємствами, але в рамках єдиного державного сектору галузі, підпорядкованого центральному органу виконавчої влади (галузевому міністерству)

2.1.3 Зважаючи на тривалий період, на який розробляється програма, її показники визначаються як орієнтовні з подальшим щорічним уточненням з урахуванням реального стану галузі та кон'юнктури вугільного ринку. Вартісні показники програми визначаються виходячи із цін та тарифів, що склалися на час розроблення програми.

2.1.4 Програма формується «знизу» на основі виробничих та економічних показників по кожній шахті або шахтоуправлінню. При цьому

відновлення, реконструкція, консервація, ліквідація зазначаються стосовно шахт-технічних одиниць. Для обрахування загальної кількості шахт-технічних одиниць – тих, що відновлюються, реконструюються, продуктивно працюють, консервуються, ліквідуються, – у кожній таблиці, де наводяться показники по шахтоуправлінню в цілому, після його назви (в графі 1) в дужках наводиться кількість та назви шахт, що входять до його складу, наприклад: ш/у «Донбас» (2 шахти – «Щегловська-Глибока», №22 «Комунарська»)

2.1.5 Основними підсумковими показниками вугільної промисловості у 2015-2021 рр., що мають бути визначені програмою, є: кількість та перелік шахт-технічних одиниць, які доцільно відновити, модернізувати, реконструювати і залишити в експлуатації та які слід вивести з експлуатації (консервувати, ліквідувати); обсяги видобутку вугілля та виробництва товарної вугільної продукції (у тому числі енергетичної, коксівної); обсяги державного фінансування галузі за напрямками (відновлення, реконструкція, модернізація шахт, їх дотування, утримання в режимі консервації, ліквідація); чисельність персоналу, який залишається на діючих шахтах та який вивільняється і потребує працевлаштування.

Передбачається, що державне фінансування за всіма зазначеними напрямками здійснюється стосовно підприємств державного сектору; недержавний сектор має бути економічно самодостатнім і може отримати державне фінансування лише на відновлення зруйнованих чи пошкоджених шахт за умови передачі державі частки власності корпоративних прав.

2.1.6. Програма розробляється окремо по державному і недержавному секторах, а затим у цілому по вугільній промисловості. Форми подання вихідної інформації та результатів розроблення програми наводяться у додатку.

2.2 Державний сектор

Програма стосовно державного сектору галузі розробляється у два етапи.

2.2.1. На першому етапі підприємства подають до Міністерства енергетики та вугільної промисловості (або до установи – відповідального виконавця програми, визначеної Міністерством) інформацію про показники 2013-2014 рр. та стан шахт (табл. 1.1, 1.2), визначаються орієнтовні показники за різними можливими у майбутньому варіантами функціонування шахт (табл. 1.3, 1.4), вибирають попередньо доцільні варіанти (табл. 1.5), обґрунтовують пропозиції щодо нормативно правового, методичного, організаційного забезпечення модернізації вугільної промисловості (табл. 1.6).

Передбачаються три можливі варіанти продуктивного функціонування шахт з видобування вугілля:

I – за умови простого відтворення виробництва без суттєвої модернізації; II- за умови суттєвої модернізації (розширеного відтворення виробництва); III – за умови капітальної реконструкції шахти. II та III варіанти потребують більш-менш значних інвестицій і тому можуть передбачатися лише в разі істотного підвищення коефіцієнта рентабельності (рівня самоокупності шахти): за II варіантом – не нижче 0,7, за III варіантом – не нижче 1,2 (який забезпечує повну економічну самодостатність шахти).

При визначенні показників за I та II варіантами слід звернути увагу на обґрунтованість державної підтримки шахт на просте відтворення виробництва – заміну або капітальний ремонт зношеного обладнання (гр. 11 табл. 1.3). Зараз така підтримка надається під виглядом субсидування технічного переоснащення вибірково, але її потребують практично всі збиткові шахти через нестачу амортизаційних коштів унаслідок ряду причин (зокрема, недостатнє поточне дотування на собівартість продукції, відсутність амортизаційних нарахувань на обладнання, раніше придбане за державні кошти). В подальшому передбачається (гр. 11 табл. 1.4), що ця підтримка має враховуватися як складова частина поточного дотування шахт.

Державна ж підтримка на справжнє технічне переоснащення (модернізацію) шахт із впровадженням новітніх техніки і технологій має враховуватися за II варіантом окремо, як державні інвестиції (гр. 15 табл. 1.3, гр. 12 табл. 1.4)

Попередній вибір доцільних варіантів функціонування шахт (табл. 1.5) здійснюється з урахуванням середньорічного обсягу державного фінансування в розрахунку на 1т товарної вугільної продукції як показника економічної ефективності варіанта (гр. 14 табл. 1.4), а також промислових запасів вугілля, рівня попиту (дефіцитності) вугільної продукції, що виробляється шахтою, значення шахти як місто – утворюючого суб'єкта, екологічних та інших суттєвих факторів, що має бути зазначено у пояснювальній записці до поданих підприємством табличних матеріалів.

Слід звернути увагу виконавців першого етапу на необхідність ретельного обґрунтування всіх показників, які у підсумку визначають обсяги державного фінансування шахт та їх подальшу долю: адже заниження обсягів фінансування може призвести до деградації шахти, а завищення – до визнання шахти безперспективною, що має виводитися з експлуатації (консервуватися або ліквідуватися)

2.2.2. На другому етапі розроблення програми стосовно державного сектору, який виконується на рівні Міністерства за даними першого етапу, остаточно визначаються доцільні варіанти функціонування всіх шахт (табл. 1.5), орієнтовні показники (включаючи державне фінансування) виробництва вугільної продукції на 2015-2021 рр. (табл. 1.7), обсяги державного фінансування утримання шахт в режимі консервації (табл. 1.8) та ліквідації шахт (табл. 1.9), чисельність працівників, що вивільняться і потребують працевлаштування (табл. 1.10).

Доцільні шахтоваріанти (табл. 1.5) визначаються на основі даних табл. 1.4 за двома алгоритмами:

- 1) виходячи із встановлених «зверху» загальних щорічних обсягів виробництва вугільної продукції з мінімізацією загальних обсягів державного фінансування діючих вугледобувних підприємств;

2) виходячи із встановлених «зверху» загальних щорічних обсягів державного фінансування діючих вуглевидобувних підприємств з максимізацією загальних обсягів виробництва вугільної продукції.

Перший алгоритм доцільно застосувати для попереднього, а другий для остаточного визначення доцільних шахтоваріантів.

Після остаточного визначення шахтоваріантів обраховуються остаточні орієнтовні показники по державному сектору галузі за формою табл. 1.7 за даними табл. 1.3 і 1.4 з необхідними корективами, зазначеними у примітках до табл. 1.7.

Окремо визначаються обсяги державного фінансування утримання шахт в режимі консервації (табл. 1.8) та їх ліквідації (табл. 1.9). При цьому враховуються як шахти, котрі передбачається вивести з експлуатації (консервувати, ліквідувати) у 2015-2021 роках, так і раніше виведені з експлуатації шахти.

Визначаються також загальна чисельність працівників, що мають бути вивільнені та потребують працевлаштування внаслідок консервації та ліквідації шахт (табл. 1.10), як вихідна інформація для розроблення спеціальної програми (або розділу даної програми) щодо соціального захисту таких працівників.

2.3. Недержавний сектор

Програма стосовно недержавного сектору вугільної галузі розробляється підприємствами цього сектору самостійно за запитом Міністерства енергетики та вугільної промисловості. Вона має містити показники виробництва вугільної продукції у 2013-2014 рр. (табл. 2.1), стан шахт сектору (табл. 2.2), орієнтовні показники на 2015-2021 рр. (табл. 2.3) та пропозиції щодо нормативно-правового, методичного, організаційного забезпечення модернізації галузі (табл. 2.4).

У цій частині програми потребують узгодження та визначення Міністерством лише обсягів можливого державного фінансування

відновлення зруйнованих і пошкоджених шахт в обмін на передачу державі частини власності або корпоративних прав підприємств (гр. 9 табл. 2.3)

2.4. Вугільна галузь у цілому

По вугільній галузі в цілому наводяться підсумкові дані: щодо стану шахтного фонду-перелік усіх шахт за варіантами функціонування (табл. 3.1); основні виробничі та економічні показники, з яких ключовими є обсяги виробництва товарної вугільної продукції, обсяги державного фінансування галузі, чисельність персоналу, що вивільняється і потребує працевлаштування (табл. 3.2); заходи щодо нормативно-правового, методичного, організаційного забезпечення модернізації галузі (табл. 3.3)

Заходами слід передбачити, зокрема, забезпечення реалізації основних етапів модернізації вугільної промисловості, зазначених у п. 1.3.11 концептуальних положень.

РЕЗЮМЕ

Методичними положеннями, що подаються, передбачається розроблення довгострокової (на 2015-2021 роки) програми відновлення та модернізації вугільної промисловості з орієнтацією на досягнення у перспективі (до 2027 р.) її беззбитковості й бездотаційності.

Програма має формуватися «знизу», починаючи з підприємств, окремо по державному і недержавному секторах, з подальшим узагальненням отриманих результатів по галузі в цілому.

Передбачається, що по державному сектору програма розробляється в два етапи: спочатку на рівні підприємств при різних можливих варіантах функціонування шахт (з простим відтворенням виробництва, з модернізацією, з реконструкцією, у режимі консервації, у стані ліквідації), а потім на рівні сектору з визначенням оптимального складу шахтоваріантів (з мінімізацією державного фінансування при заданому обсязі виробництва вугільної продукції або з максимізацією обсягу виробництва при заданому обсязі державного фінансування).

По недержавному сектору програма розробляється в один етап підприємствами сектору самостійно на умовах їх економічної самодостатності. Державне фінансування припускається лише для відновлення зруйнованих чи пошкоджених шахт за умови передачі державі частки власності (корпоративних прав) підприємств.

По вугільній галузі в цілому у підсумку визначаються основні виробничі та економічні показники (ключовими з яких є: обсяги виробництва товарної вугільної продукції, обсяги державного фінансування галузі, чисельність працівників, що вивільняються та потребують працевлаштування), а також заходи щодо нормативно-правового, методичного, організаційного забезпечення модернізації галузі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амоша О.І. Стан, основні проблеми і перспективи вугільної промисловості України: наук. доповідь / О.І. Амоша, Л.Л. Стариченко, Д.Ю. Череватський; НАН України, Ін-т економіки пром.-сті. – Донецьк, 2013. – 44 с.
2. Реструктуризація та реформування вугільної промисловості / Л.Л. Стариченко, Д.Ю. Череватський, І.М. Кочешкова, Д.Д. Чейлях // Перший етап модернізації економіки України: досвід та проблеми: монографія / За заг. ред. В.І. Ляшенка; ІЕП НАН України, КПУ – Запоріжжя: Класичний приватний ун-т, 2014. – С. 233 – 246.
3. Драчук Ю.З. Обґрунтування концептуальних положень щодо інституціонального забезпечення інноваційного розвитку вугільної промисловості / Ю.З. Драчук, Л.М. Рассуждай, Н.В. Трушкіна // Удосконалення економічних механізмів управління сучасними системами підприємств, корпорацій, галузей, регіонів, країн: монографія / За заг. ред. В.Я. Швеця, Ю.З. Драчука. – Дніпропетровськ: Нац. гірничий ун-т. – 2014. – С. 147-156.
4. Амоша А.И. Современное состояние и виды на будущее отечественной угольной промышленности / А.И. Амоша, Л.Л. Стариченко, Д.Ю. Череватский // Форум гірників – 2014: матеріали міжнар. конф., 1-4 жовтня 2014 р. – Дніпропетровськ: ТОВ «ЛізуновПрес», 2014. – Т1. – С.29-34.

Додаток

**ФОРМИ ПОДАННЯ ВИХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ
РОЗРОБЛЕННЯ ПРОГРАМИ**

І. ДЕРЖАВНИЙ СЕКТОР ВУГІЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Таблиця 1.1 – Показники виробництва вугільної продукції у державному секторі у 2013-2014 роках

Підприємство _____

Шахта	Марка вугілля	Призначення вугілля (енергет., кокс.)	Періоди, показники	Обсяг, тис.т		Собівартість 1 т тов. вуг. продукції, грн	Ціна 1 т тов. вуг. продукції, грн	Коефіцієнт рентабельності (гр. 8: гр. 7)
				видобутку вугілля	товарної вугільної продукції			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Шахта _____			2013 р. - факт 2014 р. - план 9 міс. 2014 р. - план - факт					
і т.д.			– // –					
По підприємству по шахтах, що видобувають: енергетичне вугілля			– // –					
коксівне вугілля			– // –					
Всього			– // –					

Продовження табл. 1.1

Підприємство _____

Шахта	Періоди, показники	Прибуток (+), збиток (-) від виробництва тов. вуг. продукції, тис. грн. (гр.8 – гр. 7) x гр.6	Державна підтримка			Обсяг реалізації тов. вуг. продукції		Чисельність персоналу, чол.		Режим роботи шахти на 01.10.2014 ¹⁾
			на собівартість вуг. продукції (дотація)		на техн. переоснащення та ін. цілі, тис. грн.	тис. т	% до обсягу виробництва (гр. 14: гр.6)	всього	у т.ч пенсіонерів	
			тис. грн.	% до збитку (гр. 11: гр.10)						
1	4	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Шахта _____	2013 р. - факт 2014 р. - план 9 міс. 2014 р. - план - факт									
і т.д.	– // –									
По шахтах, що видобувають енергетичне вугілля	– // –									
коксівне вугілля	– // –									
Всього	– // –									0- _____ шахт 1- _____ шахт 2- _____ шахт

Примітка до табл. 1.1

1) Режими роботи (графі 18) позначаються цифрами: 0 – шахта працює за нормальним режимом; 1 – шахта працює за спеціальним (скороченим) режимом; 2 – шахта не працює зовсім.

Таблиця 1.2 – Стан шахт державного сектору, що працюють за спеціальним режимом або припинили роботу, на 01.10.2014 р.

Підприємство _____

Шахта	Режим роботи (1 або 2) ¹⁾	Причини даного режиму ²⁾	Основні об'єкти, які:	
			зруйновано (потребують заміни)	пошкоджено (потребують ремонту)
1	2	3	4	5
Шахта _____				
і т.д.				
По підприємству		а - _____ шахт б - _____ шахт в - _____ шахт		

Примітки до табл. 1.2

- 1) Режим роботи (гр.2) наводиться згідно із гр. 17 табл. 1.1.
- 2) Причини (гр.3) позначаються літерами: а – руйнація, пошкодження об'єктів без затоплення гірничих виробок, б – те саме із затопленням гірничих виробок; в – організаційні причини: небезпека доставки, перебування працівників на шахті; порушення системи постачання матеріалів, послуг; порушення системи збуту вугільної продукції. Можуть зазначатися дві причини; позначення (код) основної з них підкреслюється.

Таблиця 1.3 – Орієнтовні показники виробництва вугільної продукції за різними можливими варіантами функціонування шахт державного сектору

Підприємство _____

Шахта	Режим роботи шахти на 01.10.2014 ¹⁾	Можливі варіанти функціонування шахти ²⁾	Річний обсяг, тис. т		Собівартість 1 т тов. вуг. продукції, грн	Ціна 1 т тов. вуг. продукції, грн	Коефіцієнт рентабельності (гр.7: гр.6)	Річний прибуток (+), збиток (-) від виробництва тов. вуг. продукції, тис. грн [(гр.7 – гр.6) x гр.5]
			видобутку вугілля	товарної вугільної продукції				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Шахта _____		I II III						
і т.д.								

Продовження табл. 1.3

Підприємство _____

Шахта	Режим роботи шахти на 01.10.2014 ¹⁾	Можливі варіанти функціонування шахти ²⁾	Річний обсяг державної підтримки, тис. грн		Чисельність всього персоналу, чол.	Термін відновлення або реконструкції шахти з припиненням видобутку, м і с. ⁴⁾	Інвестиції (вартість робіт), необхідні для відновлення, модернізації, реконструкції шахти, тис. грн ⁵⁾		
			на собівартість вуг. продукції (дотації)	на просте відтворення виробництва ³⁾			всього	у тому числі за рахунок	
1	2	3	10	11	12	13	14	15	16
Шахта _____		I II III							
і т.д.									

Примітки до табл. 1.3

1) Режим роботи (гр.2) наводиться згідно із гр.17 табл. 1.1.

2) Можливі варіанти функціонування шахти (гр.3) позначаються таким чином:

по шахтах, що потребують відновлення (з режимами роботи 1 і 2, зазначеними у гр.2)

I – після простого відновлення без суттєвої модернізації;

II – після відновлення із суттєвою модернізацією (технічним переоснащенням, збільшенням числа діючих вибоїв);

III – після відновлення з капітальною реконструкцією;

по шахтах, що не потребують відновлення (з режимом 0 за гр. 2)

I – у разі функціонування шахти без суттєвої модернізації або реконструкції;

II – у разі (після) суттєвої модернізації (технічного переоснащення, збільшення числа діючих вибоїв);

III – у разі (після) капітальної реконструкції (з припиненням на час реконструкції видобутку вугілля).

По всіх шахтах показники визначаються в розрахунку на повний рік (гр.4-12) за всіма можливими варіантами. При цьому II варіант передбачається за умови досягнення коефіцієнта рентабельності (гр.8) вище 0,7, а III варіант – за умови досягнення прибутковості з коефіцієнтом рентабельності (гр.8) вище 1,2.

3) У гр.11 наводиться середньорічна сума державної підтримки, що має надаватися у разі нестачі у підприємства амортизаційних коштів для простого відтворення – заміни або капітального ремонту обладнання (передусім вибійного), яке відпрацювало встановлений ресурс (термін). Визначається за I та II варіантами при коефіцієнті рентабельності (гр.8) нижче 1,2.

4) Термін відновлення або реконструкції (гр.13) наводиться за варіантами I,II,III по шахтах, що потребують відновлення (з режимами 1,2 за гр. 2), та за варіантом III по шахтах, що працюють за нормальним режимом і не потребують відновлення (з режимом 0 за гр.2).

5) Інвестиції (гр. 14-16) визначаються за варіантами I,II,III по шахтах, що потребують відновлення (з режимами 1 і 2 за гр.2), та за варіантами II і III по шахтах, що не потребують відновлення (з режимом 0 за гр.2).

Таблиця 1.4 – Підсумкові орієнтовні показники функціонування шахт державного сектору за різними варіантами¹⁾

Підприємство _____

Шахта	Марка вугілля	Призначення вугілля (енерг., кокс.)	Промислові запаси вугілля, млн. т	Режим роботи шахти на 01.10.2014	Можливі варіанти функціонування шахти	Термін відновлення, реконструкції шахти, міс.	Річний обсяг, тис. т		Коефіцієнт рентабельності
							видобутку вугілля	товарної вугільної продукції	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Шахта _____					I II III				
і т.д.									

Продовження табл. 1.4

Підприємство _____

Шахта	Режим роботи шахти на 01.10.2014	Можливі варіанти функціонування шахти	Річний обсяг державної підтримки (поточних дотацій), тис. грн ²⁾	Необхідний обсяг державних інвестицій, тис. грн	Загальний середньорічний обсяг державного фінансування		Чисельність всього персоналу, чол.	Вартість ³⁾	
					всього, тис. грн (гр. 11 + 0,15×гр.12)	на 1 т тов. вуг. продукції, грн/т (гр.13: гр.9)		утримання шахти в режимі консервації, тис. грн/рік	ліквідації шахти, млн грн
1	5	6	11	12	13	14	15	16	17
Шахта _____		I II III							
і т.д.									

Примітки до табл. 1.4

- Показники у зазначених нижче графах табл. 4 наводяться згідно з визначеними у табл. 1.1 і 1.3:
гр.2 = гр.2 табл. 1.1, гр.3 = гр.3 табл. 1.1, гр.5 = гр.18 табл. 1.1 = гр.2 табл. 1.3, гр.6 = гр.3 табл. 1.3, гр.7 = гр.13 табл. 1.3, гр.8 = гр.4 табл. 1.3; гр.9 = гр.5 табл. 1.3, гр.10 = гр.8 табл. 1.3, гр.12 = гр.15 табл. 1.3, гр.15 = гр.12 табл.1.3.
- Річний обсяг державної підтримки (гр.11) визначається як сума гр.10 + гр.11 табл. 1.3.
- Вартість утримання шахти в режимі консервації (гр.16) та вартість ліквідації шахти (гр.17) наводяться однозначними, без диференціації за варіантами.

Таблиця 1.5 – Визначення доцільних варіантів функціонування шахт державного сектору

Підприємство _____

Шахта	Марка вугілля	Призначення вугілля (енерг. кокс.)	Режим роботи на 01.10.2014 ¹⁾	Доцільні варіанти функціонування шахти по роках ²⁾						
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>Приклад:</i>										
№1			1	В _п - I	I	I	I	I	II	II
№2			1	В _м - II	II	II	II	II	II	II
№3			2	В _р	В _р	III	III	III	III	III
№4			1	К	К	К	К	К	К	К
№5			2	К	Л	Л	-	-	-	-
№6			0	I	I	II	II	II	II	II
№7			0	I	I	I	P	P	III	III
№8			0	I	I	I	I	I	Л	Л

Примітки до табл. 1.5

1) Режими роботи шахт (гр.4) позначаються згідно із гр.18 табл. 1.1.

2) Визначені доцільні варіанти функціонування шахт (гр. 5-11) позначаються таким чином:

В_п, В_м, В_р – відновлення шахти із забезпеченням її подальшого функціонування відповідно до зазначених у гр.3 табл.

1.3 варіантів I,II,III;

P – реконструкція шахти із забезпеченням її подальшого функціонування за варіантом III;

I,II,III – функціонування шахт відповідно за варіантами I,II,III;

К – утримання шахти в режимі звичайної консервації;

К_в – утримання шахти в режимі консервації як водовідкачувальної станції;

Л – ліквідація шахти.

Табл. 1.5 складаються двічі: спочатку як попередня пропозиція підприємства, а з тим як остаточна з позиції галузі в цілому.

Таблиця 1.6 – Пропозиції щодо нормативно-правового, методичного, організаційного забезпечення модернізації (реструктуризації, реформування) вугільної промисловості

Підприємство _____

Короткий зміст невирішених проблем, питань	Пропозиції щодо вирішення зазначених проблем, питань
1	2

Примітка до табл. 1.6

Пропозиції мають передбачити коригування (зміни, доповнення) чинних та прийняття нових нормативно-правових актів та методичних матеріалів, а також організаційні заходи.

Таблиця 1.7 – Орієнтовні показники виробництва вугільної продукції за визначеними доцільними варіантами функціонування шахт державного сектору у 2015-2021 роках

Підприємство _____

Шахта	Марка вугілля	Призначення вугілля (енергет., кокс.)	Роки	Визначений доцільний варіант функціонування шахти	Обсяг, тис. т		Коефіцієнт рентабельності	Прибуток (+), збиток (-) від виробництва тов. вуг. продукції, тис. грн	Обсяг державного фінансування, тис. грн			Чисельність персоналу, чол.
					видобутку вугілля	товарної вугільної продукції			Поточні доцільності	Інвестиції	Всього (гр.10 + гр.11)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Шахта _____			2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021									
і т.д.			- // -									
По підприємству по шахтах, що видобувають:												
енергетичне вугілля			- // -				×					
коксівне вугілля			- // -				×					
Всього			- // -				×					

Примітка до табл. 1.7

Таблиця 1.7 складається за даними таблиць 1.3,1.4,1.5.

Визначені доцільні варіанти функціонування шахти у гр.5 наводяться згідно з гр. 5-11 табл. 1.5; гр.6 = гр.8 табл. 1.4, гр.7 = гр.9 табл. 1.4, гр.8 = гр.10 табл. 1.4, гр.9 = гр.9 табл.1.3, гр.10 = гр.11 табл. 1.4, гр.11 = гр.12 табл.1.4, гр.13 = гр.15 табл.1.4, за відповідними варіантами.

Показники наводяться по роках, коли передбачається видобування вугілля (за варіантами I,II,III) – у цьому разі заповнюються усі графи, а також коли передбачається відновлення (варіанти В_п, В_м, В_р) або реконструкція (варіант Р) шахти – у цьому разі, якщо видобуток вугілля не передбачається, не заповнюються гр. 6-10.

Якщо передбачається, що шахта у якомусь році буде працювати за визначеним варіантом неповний рік після здійснення (завершення) у цьому самому році її відновлення, модернізації або реконструкції, то показники у графах 6-10, що беруться із табл. 1.3 і 1.4, коригуються відповідно до зменшення тривалості роботи шахти за даним варіантом.

Таблиця 1.8 – Держане фінансування утримання шахт державного сектору в режимі консервації

Підприємство _____

Шахта	Обсяг державного фінансування утримання шахти в режимі консервації, тис. грн, по роках						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Шахта _____							
і т.д.							
По підприємству							

Примітка до табл. 1.8

Таблиця складається по шахтах, які передбачається перевести в режим консервації у відповідних роках згідно з гр.5 – 11 табл. 1.5, виходячи з річної вартості утримання згідно з гр.16 табл. 1.4, а також по шахтах, які переведено у режим консервації до 2015 р., виходячи з фактичного їх фінансування з необхідними корективами.

Таблиця 1.9 – Державне фінансування ліквідації шахт державного сектору

Підприємство _____

Шахта	Вартість ліквідації шахти, млн грн	Обсяг державного фінансування ліквідації шахти, млн грн								
		по роках							всього у 2015-2021 рр.	
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Шахта _____										
і т.д.										
По підприємству										

Примітка до табл. 1.9

Таблиця складається по шахтах, які передбачається передати на ліквідацію у відповідних роках згідно з гр. 5-11 табл. 1.5, виходячи з вартості ліквідації, зазначеній у гр.17 табл. 1.4, а також по шахтах, які вже перебувають у стані ліквідації до 2015 р.

У гр.2 по шахтах, які передбачається передати на ліквідацію у 2015-2021 рр., наводиться загальна вартість ліквідації, а по шахтах, що вже перебувають у стані ліквідації, - залишкова (недофінансована) вартість ліквідації.

Таблиця 1.10 – Чисельність працівників, що вивільняються і потребують працевлаштування внаслідок консервації та ліквідації шахт державного сектору

Підприємство _____

Шахта	Чисельність працівників, що вивільняються і потребують працевлаштування, чол., по роках						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7	8
а) Шахти, що передбачається перевести в режим консервації							
Шахта _____							
і т.д.							
Разом							
б) Шахти, що передбачається ліквідувати							
Шахти _____							
і т.д.							
Разом							
Всього (сума підсумкових рядків а і б)							

Примітки до табл. 1.10

Вивільнення працівників зазначається у тому році, коли шахта переводиться в режим консервації або припинення видобування вугілля і передається на ліквідацію.

Чисельність працівників, що вивільняються і потребують працевлаштування, визначається як різниця між фактичною чисельністю персоналу згідно з гр. 16 за мінусом гр. 17 табл. 1.1 за 9 міс. 2014 р. та чисельністю персоналу, необхідною для утримання шахти в режимі консервації або для проведення ліквідації шахти.

II. НЕДЕРЖАВНИЙ СЕКТОР ВУГІЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Таблиця 2.1 – Показники виробництва вугільної продукції у недержавному секторі у 2013-2014 роках

Підприємство _____

Шахта	Марка вугілля	Призначення вугілля (енергет., кокс.)	Періоди, показники	Обсяг, тис.т		Чисельність персоналу, чол.		Режим роботи шахти на 01.10.2014 ¹⁾
				видобутку вугілля	товарної вугільної продукції	всього	у т.ч. пенсіонерів	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Шахта _____			2013 р. – факт 2014 р. – факт 9 міс. 2014 р. - план - факт					
і т.д.			– // –					
По підприємству по шахтах, що видобувають: енергетичне вугілля			– // –					
коксівне вугілля			– // –					
Всього			– // –					

Примітки до табл. 2.1

Режим роботи (графі 9) позначається цифрами: 0 – шахта працює за нормальним режимом; 1 – шахта працює за спеціальним (скороченим) режимом; 2 – шахта не працює зовсім.

Таблиця 2.2 – Стан шахт недержавного сектора, що працюють за спеціальним режимом або припинили роботу, на 01.10.2014 р.

Підприємство _____

Шахта	Режим роботи (1 або 2) ¹⁾	Причина даного режиму ²⁾	Основні об'єкти, які	
			зруйновано (потребують заміни)	пошкоджено (потребують ремонту)
1	2	3	4	5
Шахта _____				
і т.д.				
По підприємству		а - _____ шахт б - _____ шахт в - _____ шахт		

Примітки до табл. 2.2

1) Режим роботи (гр. 2) наводиться згідно з гр.9 табл. 2.1

2) Причини (гр. 3) позначаються літерами : а – руйнація, пошкодження об'єктів без затоплення гірничих виробок; б – те саме із затопленням гірничих виробок; в – організаційні причини: небезпека доставки, перебування працівників на шахті; порушення системи постачання матеріалів, послуг; порушення системи збуту вугільної продукції. Можуть зазначатися дві причини, позначення основної з них підкреслюється.

Таблиця 2.3 – Орієнтовні показники виробництва вугільної продукції у недержавному секторі у 2015-2021 роках

Підприємство _____

Шахта	Марка вугілля	Призначення вугілля (енергет., кокс.)	Роки	Варіант функціонування шахти ¹⁾	Обсяг, тис. т		Чисельність персоналу, чол.	Можливе державне фінансування тис. грн ²⁾	Чисельність працівників, що вивільняються і потребують працевлаштування внаслідок консервації або ліквідації шахти, чол. ³⁾
					видобутку вугілля	товарної вугільної продукції			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Шахта _____			2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021						
і т.д.			- //-						
По підприємствах по шахтах, що видобувають :									
енергетичне вугілля			- //-						
коксівне вугілля			- //-						
Всього			- //-						

Примітки до табл. 2.3

1) Варіанти функціонування шахти (гр. 5) позначаються таким чином:

V_p, V_m, V_r - відновлення шахти відповідно: просте (без суттєвої модернізації); із суттєвою модернізацією ; з капітальною реконструкцією;

P – реконструкція шахти з тимчасовим припиненням видобування вугілля;

Π – продуктивне функціонування шахти з видобуванням вугілля;

K – перебування шахти в режимі звичайної консервації;

K_b – перебування шахти режимі консервації як водовідкачувальної станції;

L – перебування шахти в стані ліквідації.

Якщо шахта в одному і тому самому році функціонує за різними варіантами (наприклад, відновлюється з модернізацією і потім видобуває вугілля), позначаються через тире обидва варіанти ($V_m - \Pi$).

2) Державне фінансування (гр.9) може надаватися на відновлення шахт в обмін на передачу частки власності (корпоративних прав) державі.

3) Вивільнення працівників (гр.10) зазначається у тому році, коли шахта переводиться у режим консервації або припиняє видобування вугілля і передається на ліквідацію.

Чисельність працівників, що вивільняються і потребують працевлаштування (гр.10), визначається як різниця між фактичною чисельністю персоналу згідно з гр.7 за мінусом гр.8 табл. 2.1 за 9 міс. 2014 р. та чисельністю персоналу, необхідною для утримання шахти в режимі консервації або для проведення ліквідації шахти.

Таблиця 2.4 - Пропозиції щодо нормативно-правового, методичного, організаційного забезпечення модернізації (реструктуризації, реформування) вугільної промисловості

Підприємство _____

Короткий зміст невирішених проблем, питань	Пропозиції щодо вирішення зазначених проблем, питань
1	2

Примітка до табл. 2.4

Пропозиції мають передбачити коригування (зміни, доповнення) чинних та прийняття нових нормативно-правових актів та методичних матеріалів, а також організаційні заходи.

III. ВУГІЛЬНА ГАЛУЗЬ У ЦІЛОМУ

Таблиця 3.1 – Стан шахтного фонду (перелік шахт за варіантами функціонування)

Підприємства, шахтоуправління, шахти-технічні одиниці	Призначення вугілля (енергет., кокс.)	Варіанти функціонування шахти на початок року							
		2014 р. факт	Орієнтовно по роках						
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Державний сектор									
Разом по сектору кількість шахт – технічних одиниць – всього на обліку									
у тому числі у стані:									
а) продуктивного функціонування (з видобуванням вугілля)									
б) відновлення									
в) реконструкції з припиненням видобування вугілля									
г) консервації									
з них як водовідкачувальних станцій									
д) ліквідації									

Продовження табл. 3.1

Підприємства, шахтоуправління, шахти-технічні одиниці	Призначення вугілля (енергет., кокс.)	Варіанти функціонування шахти на початок року							
		2014 р. факт	Орієнтовно по роках						
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2. Недержавний сектор									
Разом по сектору кількість шахт – технічних одиниць – всього на обліку									
у тому числі у стані:									
а) продуктивного функціонування (з видобуванням вугілля)									
б) відновлення									
в) реконструкції з припиненням видобування вугілля									
г) консервації									
з них як водовідкачувальних станцій									
д) ліквідації									

Примітки до табл. 3.1

1) Таблиця складається: по державному сектору – за даними таблиць 1.5 (остаточної) і 1.7 (графи 4-5); по недержавному сектору – за даними таблиці 2.3 (графи 4-5).

2) Варіанти функціонування шахт позначаються у графах 3-10 стосовно шахт-технічних одиниць таким чином: П – продуктивне функціонування шахти з видобуванням вугілля (у державному секторі – функціонування за варіантами I,II,III);

В_п, В_м, В_р – відновлення шахти відповідно: просте (без суттєвої модернізації), із суттєвою модернізацією, з капітальною реконструкцією;

К – утримання шахти в режимі звичайної консервації;

К_в – утримання шахти в режимі консервації як водовідкачувальної станції;

Л – перебування шахти у стані ліквідації.

Таблиця 3.2 – Підсумкові показники вугільної промисловості

Показники	2013 р. факт	2014 р. план	9 міс. 2014 р.		Орієнтовно по роках							
			план	факт	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1. Державний сектор												
1.1	Обсяг видобутку вугілля-всього, тис. т											
	у тому числі:											
	а) енергетичного											
	б) коксівного											
1.2	Обсяг товарної вугільної продукції-всього, тис. т											
	у тому числі:											
	а) енергетичного											
	б) коксівного											
1.3	Прибуток (+), збиток (-) від виробництва товарної вугільної, млн грн											
1.4	Державне фінансування (субсидування) сектору-всього, млн грн											
	у тому числі за напрямками:											
	а) відновлення зруйнованих і пошкоджених шахт											
	б) реконструкція шахт											
	в) модернізація шахт											
	г) дотування (державна підтримка) діючих шахт											
	д) утримання шахт в режимі консервація											
	е) ліквідація шахт											

Продовження табл. 3.2

Показники		2013 р. факт	2014 р. план	9 міс. 2014 р.		Орієнтовно по роках						
				план	факт	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.5	Чисельність персоналу, тис. чол.											
1.6	Чисельність працівників, що вивільняються і потребують працевлаштування внаслідок консервації та ліквідації шахт, тис. чол.											
2. Недержавний сектор												
2.1	Обсяг видобутку вугілля-всього, тис. т											
	у тому числі:											
	а) енергетичного											
	б) коксівного											
2.2	Обсяг товарної вугільної продукції-всього, тис. т											
	у тому числі:											
	а) енергетичної											
	б) коксівної											
2.3	Державне фінансування відновлення зруйнованих і пошкоджених шахт, млн грн											
2.4	Чисельність персоналу, тис. чол.											
2.5	Чисельність працівників, що вивільняються і потребують працевлаштування внаслідок консервації та ліквідації шахт											

Продовження табл. 3.2

Показники		2013 р. факт	2014 р. план	9 міс. 2014 р.		Орієнтовно по роках						
				план	факт	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
3. Галузь в цілому												
3.1	Обсяг видобутку вугілля-всього, тис. т											
	у тому числі:											
	а) енергетичного											
	б) коксівного											
3.2	Обсяг товарної вугільної продукції-всього, тис. т											
	у тому числі:											
	а) енергетичної											
	б) коксівної											
3.3	Державне фінансування галузі, млн грн											
3.4	Чисельність персоналу, тис. чол.											
3.5	Чисельність працівників, що вивільняються і потребують працевлаштування, тис. чол.											

Примітка до табл. 3.2

Підсумкові показники вугільної промисловості визначаються за даними по підприємствах:

по державному сектору (підрозділ 1): у графах 2-5 – за даними табл.1.1 (при цьому п. 1.4г = гр.11 + гр.13 табл. 1.1); у графах 6-12 – за даними табл. 1.6-1.9; по недержавному сектору (підрозділ 2): у графах 2-5 – за даними табл. 2.1; у графах 6-12 – за даними табл. 2.3; по галузі в цілому – за даними підрозділів 1 і 2.

Таблиця 3.3 – Заходи щодо нормативно-правового, методичного, організаційного забезпечення модернізації вугільної промисловості

Заходи	Термін виконання	Відповідальний виконавець
1	2	3

Примітка до табл. 3.3

Заходи визначаються з урахуванням концептуальних положень, викладених у розділі 1, та пропозицій, поданих підприємствами державного (табл. 1.6) і недержавного (табл.2.4) секторів галузі.